

LETO II.

9

ČAS HITI

GLASILO METLIŠKE MLADINE

VI NAM MI VAM VI NAM MI VAM VI NAM VI NAM MI VAM VI NAM

SPOŠTOVANI BRALCI !

"Čas hiti" je spet zunaj. Malo smo se onegavili, odlašali in se kregali, delo je pa stalo. Starši ste gotovo rekli: Kakor moj Tinček. Vsega se loti nič pa ne naredi do konca in ni kakor bi bilo treba. Ne bomo rekli, da nimate prav, kajti ne vemo, če bo šlo za naprej kakor smo se namenili. Truditi se bomo morali vsi, ker če bomo imeli veliko dopisov, bomo lahko objavljali. Kaj pa če dopisov ne bo? AHA! In če urednik ne bo sposoben narediti vsega sam? Kaj pa potem? Potem list lepo crkne in ljudje se sprašujejo, kaj je temu krivo.

Dajmo, dajmo, vzemite peresa v roke in napišite pesem, referat, dostavite kak predlog, napišite potopis! Pograjajte, če je graja na mestu. Toda pozor! Nerganje je eno, objektivna kritika pa drugo.

In če se bomo zavzeli, potrudili vsi skupaj, bo šlo, smemo verjeti, brez težav in zastojev.

Na kuverto napišite tako:

	KOBE BOJKA
	Vinogradniška
ZA "ČAS HITI"	METLIKA

Vse prispevke za list pošljite na gornji naslov najpozneje do dvajsetega v mesecu.

UREDNIŠTVO

MLADINA!

Niz nerešenih problemov, ki spremljajo vodstvo ZM v zvezi z delovanjem, dajo misliti, da smama vloga ZM na današnji stopnji družbenega razvoja ni dovolj jasna in jo največkrat mnogi pojmujejo po svoje. Čeprav je jasno, da zvezi mladine pripada vloga političnega in idejnega organizatorja mladine v vseh oblikah družbenega, javnega in političnega delovanja mladih ljudi. Prav to je tista startna teoretična osnova, iz katere bo potrebno v nadaljnjem delu izhajati. ZM se prepočasi prilagajajo metodam dela, ki jih narekujejo samoupravni idnosi v našem družbenem razvoju. Prepočasi spoznavamo probleme, naloge in načine nastopanja v sistemu samoupravljanja. Posledica tega je, da stališča in mišljenja mladine ter njeno sodelovanje v družbenem življenju in samoupravnih aktivnostih zelo pogosto zaostajajo za stvarnimi možnostmi.

Vsa ta neskladnost med samoupravnimi možnostmi in aktivnostjo mladine pa privede do mnogih nezaželenih posledic. Delo se odvija predvsem preko vodstev, ostala mladina pa neaktivna in stoji ob strani dogajanj. To delo postaja iz dneva v dan bolj formalno in navidezno. Način delovanja in organizacijsko strukturo zveze mladine bomo morali prilagoditi tako, da bo prišel do izraza vsak član, skratka, da se bo vsak član čutil, da je stvarni in ne samo formalni pripadnik organizacije. Pot do tega je v omogočanju iniciative najširšemu krogu mladine v prenašanju dolžnosti in odgovornosti na celotne mladinske aktive. Prav tako bomo morali v bodoče organizirati več javne tribune, tako v gospodarskih organizacijah kot v vaških aktivih in mestnem aktivu Metlika. Poglavitna naloga je v ustanovitvi take organizacije v vsaki konkretni družbeni sredini, da bo mlad človek čutil, da lahko spreminja svet sodelovanje na javnih tribunah, na proizvodnih konferencah, na zasedanju ZS, DS mora postati sestavni del njegove osebnosti.

"Ah, dragi moj" ... je rekel Leon. Nato je sezul čevlje, stopil v copate in obkolil toplo peč. Kajti prišel je iz kinematohrafra. Ko se je malo znebil hladu, ki je v dveh urah zlezal vanj, je nadaljeval kar je začel na začetku odstavka. Govoril je o naši kulturi in milo se mu je storilo, tako milo, da je potočil dve solzi. Potem se ni je zahvalil, ker sem mu ves čas čuval psa in nalagal peč.

Polžal je dolgo, sedel v naslonjač in pihal sporočilo svoje pipe. Obraz mu je odražal slabo razpoloženje, pa sem ga pustil na miru ter mu tako onogočil potopiti se v misli. Naj pove sam kadar bo kaj hotel. Medtem sem gledal v eno njegovih mnogih knjig in oprezal, kaj bo Leon pretrgal tišino. Požal je psa po glavi...

"Mnogim ljudem je to vse" je tiho začel. "Tole", in je pokazal na sobi. "Takle kotec jim pomeni vse. Imajo žene in otroke. Zjutraj grešo po kruh, mleko, itd., nato se v službi neizmenično pričajo in zehajo. Potem pridejo domov. Sešajo pajčevinaste aktovke na občasnik, nahrulijo žene, ker še ni kosila. To so polni na vampu pa grede eno partijo odspat. Ob štirih na potep, ob osmih na večerjo, nato kvartat in ob enajstih v postelj z ženo. Koliko si star? Petnajst? No, da, grede spat. Kaj pa drugi dan počne? Isto spet! To jim je vse. A, najbolj žalostno je, če ravno taki odločajo o tvojem biti ali ne biti."

Leon je moral nekoč doživeti hudo razočaranje. To je gotovo. Videti je vražje besen in povešen mu je nos.

"Vsega je krivo tole povečevalno steklo... Dobil sem ga od babice, ko je umirala, rova, v največji bedi. To je edina stvar, ki ji je ostala in poklonila jo je meni. Nekaj let sem imel tkrat."

Ko mi ga je betar podaril še enkrat pri birni, sem opazil, stikavt, da leča ni za opazovanje znamk ali ponarejenega denarja, ampak dragi moj, za odkrivanje druge vrste napak. To veš. No, od takrat mi gre vse narobe. Marsikaj sem spoznal in uvidel. Toplo me je življenje, povsod so mi kazali vrata... 'Kaj pa mislite,' so govorili. 'Pustiš takega tipa v podjetje, da oprca kjer mu ni treba, vohnjiči in nosi na nos, ojoj, vsakomur!' ... 'Hvala lepa,' so rekli vratarju in vratar je odšel ritonski iz sobe, zaprl za seboj tapecirana vrata, se izprsil pred menoj in rekel: 'Hvala lepa! Ne potrebujemo vas. Drugje pa vam želimo več sreče!'

In tako naprej. Ponekod so, zahtevali, naj jim pred vstopom v službo izročim steklo. Kaj mi je bilo drugega storiti? Privolil sem... Zdej sem v penziji. Malo rano so me dali. Tako stara, voš! Steklo mi je pa le ostalo in rad ga imam."

Pokimal sem in na glas zaključil: Manj znaš, več veljaš. "Tako je" je rekel Leon Pikador. "Najhen si, toča rekel bi, da imaš nekaj soli v glavi. Slabo boš vozil v življenju, kot le kdo. Recimo kot jaz."

O VELIKEM ARHITEKTU SINANU

Desiravno naši javnosti bolj malo poznan je Sinan eden največjih oblikovalcev prostorskih organizmov in se po vsej pravici uvršča med največje arhitekte, kot so Bramante, Peruzzi ter Sangallo. Sinan bi utegnil biti tudi tudi Slovence, kakor piše v knjigi nekega švicarskega profesorja.

Lo padcu Bisanon se je začela doba turškega razcveta. V skrbi za naraščaj, ki so ga terjali novi in novi osvajaški pohodi, je bil poseben poveljnik na šolah, v katerih so vzgajali sinove Grkov, Slovencev, Srbov, Bolgarov, Madžarov in drugih narodov v janičarje.

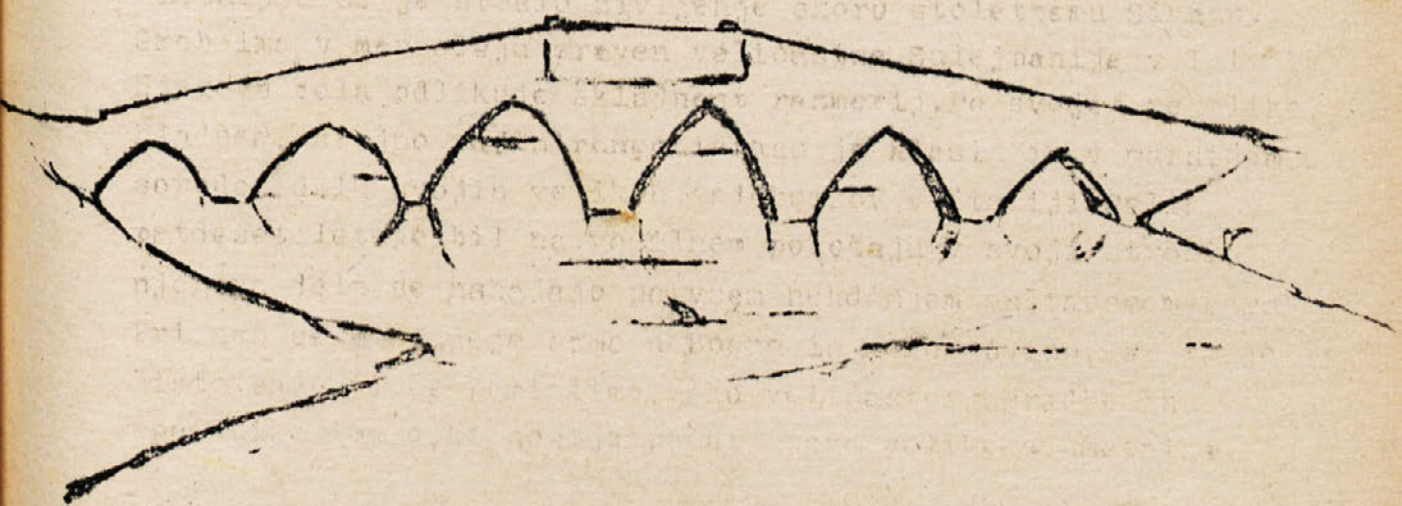
Po enem izmed virov naj bi bil Sinan Avstrijec. Glede na kraj področje turških vpadov pridejo v poštev predvsem jugoslovanska ljudstva. Kot ugrabljen otrok naj bi bil odveden v Istanbul in tam z ostalimi poturčen. Vemo, da so Turki samo naših ljudi ugrabili okrog stotisoč.

Pantje so se izučili v vsakovrstnem rokodelstvu, zatem pa prešli v janičarsko šolo. Po treh do osmih letih vežbanj, učenja, ravnanja z orožji so jih uvrstili v zbor janičarjev. Ker se je Sinan rodil okrog leta ~~1488~~ 1491 je bil vsakakor pred letom 1542 janičar in se udeležil pohoda na Rodos in na Beograd, potem pa na Mohač. Kako in zakaj je iz vojaka naenkrat postal umetnik? Predvsem ni postal naenkrat, ampak se je oblikoval že v času vojaške kariere. Poleg tesarstva mu je dobro šla kamnoseka in vojno stavbarstvo. Polkovnika Sinana je sultanu priporočil Sulfi-paša zaradi lepe arhitekture džamije v Aleppu, pri katere gradnji je sodeloval Sinan. Zgradnjo mostov se je izkazal že v vojnih pohodih. S postavitvijo za glavnega dvornega arhitekta mu je bila bodočnost zagotovljena. Ste slišali za Eusref_begovo džamijo v Sarajevu, Most na Brini pri Višegradu, džamijo v Ercogu? Zgradil je

55 medres/šol/, 26 mavzolejev, premnogo dvorcev in amamov
/kopališč/, preko 30 džamij ter nekaj bolnic. Kar dosti.

Let 1558 se je steklo življenje skoro stoletnemu Sinanu. Grob ima v mavzoleju zraven veličastne Sulejmanije v Istanbulu. Njegova dela odlikuje skladnost razmerij. Po svojem nekoliko hladnem, skrajno rafiniranem izrazu je klasik in v marsičem soroden delu svojih velikih sodobnikov v Italiji. Celih petdeset let je bil na vodilnem položaju v svoji stroki, njegova dela se nahajajo po vsem nekdanjem sultanovem carstvu. Pri nas se omejujejo samo na Bosno in Hercegovino, kar pa je čisto zadosti če pomislimo, kako veličastne zgradbe in sponenike imamo, ki nosijo pečat tega velikega umetnika.

Juš Mihelčič

JLESENSKO SONCE

Sedim na vrhu griča nad našim malim mestom. Gledam dol na mehko ozračje, ki ovija zgručene hiše in gola drevesa. Po tleh si razgrnem suknjič in sedem nanj. Ne zaupam goli zemlji, čeprav jo obsijava sonce, malce pomešano s toplim vetrom. Pač november je že. Skoraj mesec dni je bilo deževno vreme in zdaj se nisem mogel zadržati, da ne bi šel sončkat ter užival v tej blagodeti. Kajti gotovo je da ne bo kmalu tako lepih dni, vsakomur všečnih, pa najsi bo kmét ali trdokožni uradnik.

Vsakovrstne glasove je slišati od spodaj, glasove dela in življenja. Potolini, simboli moškosti in ponosa se ogledajo od vsch kurnikov in vrtov, kjer med listjem brskaajo kokosi. Danes me ne motijo niti avtomobili, to nenaravno stvorenje, ki prihajajo v mesto in odhajajo iz njega venkaj med zapuščene njive in med ogolela drevesa gozdov proti Gorjancem, spremljana s svojim brnenjem.

Oblaki se dvigujejo iz dimnikov pa razkrojeni legajo nazaj med hiše in dajejo zraku obliko. Ostanke pred dvema mesecema še košatih krošenj, se bleščijo v sencu kakor mala ogledalca, posredniki med nenoj in Njo, velike neumrljivo žarečo zgoščenostjo, ki je vse bolj modra in redkejša, bolj kot gledamo od njenega središča proti stranem sveta in proti zemlji. Odtrgani kosi pajčevin, prej se so držali vej in trav, letijo z vetrom in se bleščo, dokler se ne ujamejo ob cviro, zalepijo se obnjo in ni jih več videti.

Ne bi rad, da kdo pride in prisede. Ljudje zahtevajo, da se pogovarjaš z njimi o raznih neumnostih in ogovarjajo koga. To je tako vsakdanje, pogosto in naravno, priroda pa edinstvena, vedno se spreminjajoča. Ostaja lepa v kakršni koli obliki se pojavi in ponikne. Kdor ima ta trepetajoča stebelca trave za neizkoriščeno otavo, kdor smatra to čudovito stero drevo za nekeristno murvo in kdor misli, da bi treba potok, rozlit med vrbami in topoli "urediti", strugo narediti iz ravnih kamenitih plošč, kdor tako unuje lepoto in harmonijo, ta mi naj ne hodi blizu. Če nekdo tem igrivim divnim oblačkom

ki takmujejo med seboj, kateri bo napravil najneverjetnejšo obliko, grozi s pestjo in jih psuje, zanj boljše da se ni rodil...

Glej, metulj, rumen metulj! Zbudil se je ob nepravi uri in mraz mu bo vzel življenje. Še kakšen dan bo poletoval, a morda ga bo konec že v nocojšnji hladni noči. Vedno se je to dogajale in vsakogar je doletela ista usoda, vsakogar, ki je vzklił ob nepravem času na jalovih tleh. Zato se potelaši. Pali metulj in vidi da deliš usodo z Brunom in Voltairom, da ti bo lepše pri srcu ko bo smrt začela uničevati prosojna obarvana krilca. Ni je bolj okrutne stvari od narave in ne pravičnejše od te iste narave.

Mrzlo me je začelo zbadati iz zemlje, dvignil sem se ter stopil naokrog. Ptica zelene barve je hotela sesti na travino vejo, da si odpočije, toda preplašilo jo je moje stopanje in zapodila se je spet za mušicami, neslišno se vrtečimi nad travami in grmi. Sonce jih je presijevalo in so bile podobne razpihanim padalčkom lapuhove glavice, ki se nočejo spustiti na tla.

Pobral sem suknjič in stopil proti zidnici, ki so jo preuredili v gostilno.

Nekaj blagih ljudi se je dregalo za mizami in polno je bilo dima. Neki mlad mož se je dvignil in zamukal. Imel ga je prek zadosti... Sedel sem zraven vrat, kjer sem bil sem, da bi popil kaj malega, preden grem domov. Sonce mi je poslalo pozdrav skozi okno sobe, v kateri so pili, pili in se prerekali ljudje, ki so prišli sem gori zabave iskat.

Hvaležen sem bil Soncu za žarek meni namenjen in čutil sem se zelo počaščenega, ko me je svetloba božala po obrazu. Dvignil sem čašo in nazdravil božanstvu. To je jelo počasi izginjati za oblaki na obzorju.

OČITEK

Življenje moje, kot beton si trdo,
znojne kaplje niso te zglodale,
ujme besne niso te razdajale,
trpke solže niso te izžgale.

Le laž, krivica. o človek bližnji, čudo
zadal si duši moji rano žgočo, strašno, hudo.

Kdor dovolj okusil je krivico
in spoznal popotnico resnico,
te so mu duha srce vžgale
za humane ideale.

Naj reka piše o človeku,
se človek grbi, srce bije,
žive svoje melodije
nov očitek starem svetu.

Ramuta Rudolf

V jesenskih sivih dneh
gledam na ceste in spozsko stezo
a neka resnost mi z lica odrine smeh.
Prvi hip mislim: vse to od kod
in kam jih popelje vijugasta pot,
ki po njej vrsta za vrsto ljudi
s svetjem v naročju hiti.
V moji glavi se nove misli rodijo
da vsi tja na grobove, na gomile hitijo,
tam kjer življenja plodnega sile
iz zemlje te naše svobodne puhtijo.

Ramuta Rudolf

V GONEFKA

Z ostalim se je pojavila spet tudi ta vrsta uganke.
Kaj mislite, koga predstavlja karikatura in kajšen
je poklic ki ga opravlja ta oseba?

Dva pravilna odgovora bosta nagrajena z dvema naslednjima
številkanoma tega glasila.

Uredniški odbor:

Duška Omerzel, Zoran Hočevar in Bojka Kobe

PRIPOROČATA SE

KO-MET

IN

beti

METLIKA